సుశీల

ముద్దా విశ్వనాథము గారు

అనగ ననగ నొకదేశమున గొప్ప విద్వాంసుఁడగు రాజప్పుడే రాజ్యలక్ష్మిని చేకొనెను. కాలము గడచుచుండెను. కాని యాతఁడు వివాహ మాడడయ్యె. ఇతని తదనంతరము యువరాజవసరమగుటచే ప్రజలతని పరిణయమును గురించి యాతురత పడుచుండిరి. కడ కతనిని బలవంత పెట్టఁజొచ్చిరి. రాణిని యెన్నుకొను విషయమతని యిష్టమునకు వదలినచో 'నటులనే' యనెను. రాజు యభీష్టమునకు వల్లెయననిచో ఆ జన్మాంతము బ్రహ్మచారిగనే యుండునను భీతిచే ప్రజలు వెంటనే తమ సమ్మతిఁ దెల్పిరి. అంత తన పరిచారకులను, ఉద్యోగియులను పిలువనంపి, అతివైభవముగ వివాహ మహోత్సవ సంరంభమునకు వలయు ఏర్పాట్లు చేయుమని రాజుత్తరువు చేసెను.

ఉచితరీతిని సన్నాహములు గావింపఁబడెను. నిర్ణయింపఁబడిన ముహూర్తదినమున పటాలములు తయారుగ నుండెను. ఎల్లరును మిక్కిలి యందమగు వస్త్రము లలంకరించుకొనిరి. భటులు సగముమంది ముందు, మిగతవారు వెనుక బారులుతీరి నడచుచుండ, రాజు వారలనడుమ నత్యంతవైభవముగ నంబారిలో నూరేగుచుండెను. క్రమముగ దట్టమైన యగాధమగు నరణ్యముల నుత్సవము దాటుచుండె. సరియైన దారికాక, రాజాజ్ఞాపించినటులెల్ల ప్రజలు నడచుచుండిరి. రాజుచేష్టకు ప్రజ లమితముగ విస్మయమంది, యిట్లనఁకొనసాగిరి, "ఏమిది? రాజేమిచేయనున్నాడు? రాలురప్పలను వివాహ మాడునా? సరస్సులను పరిణయ మాడునా?" ఇట్లు వెళ్లి వెళ్లి తుదకొక కుటీరము దరికి చేరిరి. ఇచట నిర్మలమగు సరోవరమున్నది. గట్టున పెద్ద వృక్షములుగలవు. చెట్టు కొమ్మల నొక యూయెల యమర్పఁబడి, అందొక వృద్ధుఁడు విశ్రమించియుండె. అంత ప్రేక్షకులు "రాజీముసలివానిని పెండ్లిచేసికొనునా?" యని వితర్కింపఁజొచ్చిరి. ఉత్తరువు చొప్పున సేన యక్కడ విడిదిచేసెను. తక్షణమే యొక రూపలావణ్యవతి యగు నారీమణి తన తండ్రి (వృద్ధుఁడు) పండుకొనియున్న ఊయెల నూపుచుండుట ప్రజలుఁగనిరి.

రాజ్యభారము వహింపక పూర్వము మన రాజనేకపర్యాయము లీయడవికి వచ్చియుండెను. ఆ బాలిక సద్ధర్మానుచరణము పలుసారులు విలోకించెను. ఆమె తన తండ్రి కతిశ్రద్ధాభక్తులతో నుదకము తెచ్చి, స్నానముచేయించి, ఫలాహారము లొసఁగుచుండెను. అతనికి సమస్తోపచారములు చేయుచుండెను. తెలివిలేకుండ నింతపని చక్కఁబెట్టుచున్నను, విసుగన్నమాట యెఱుగక, సదా మిక్కిలి సంతోషదాయకముగను, కోకిలవలె నుత్సాహపూరితముగను ఉండును. ఆపెయొక్క యీ సుగుణపుంజమే రాజు మనము నాకర్షించినది. వివాహసమస్యయే ఆచరణకు వచ్చునెడ నీ కన్నెను తప్ప మరెవ్వరిని వరింపనని రాజు శపథము చేసికొనెను. తను గుమ్మముప్రక్క నిదివరలో తఱుచు సంభారము గావించుచువచ్చిన యతఁడీరాజేయని గుర్తెఱుఁగక, ఆపెకీ యట్టహాసమంతయు వింతగఁదోప, "ఇదియంతయు నేమ"ని తండ్రి నడిగెను. "ఈతఁడు వివాహమాడుటకై దూరదేశము పోవుచున్న వరుఁడ"ని వృద్ధుఁ డుత్తరమిచ్చె.

అంత నా రాజు గజముపైనుండి డిగ్గి, వృద్ధునికి సాష్టాంగపడగ నతఁడు "ఏమి వలయును నీకు నాయనా?" యని ప్రశ్నించెను రాజు ముఖము వికాసము చెందెను. "నన్ను మీ యల్లునిగ చేసికొనఁ గోరెద"ననెను. ఈ మాట వినినంతనే వృద్ధుని సంతోషము నకు మేరలేదు. "నీవు పొరఁబడుచుంటివి, రాజా! మాబోటి బీదలతో నెట్లు వియ్యమందెదవు? మేము నిరుపేదలము." అని వాక్రుచ్చె. అంత రాజాతనికుమార్తెనే వరించి యుంటిననెను. "అటులైనచో నా పుత్రిక నీ సొమ్మె" యని వృద్ధుఁడు సమ్మతించె. ఈ వృద్ధుఁడు వేదాంతియగు సన్యాసి. కూతునకు చిన్నతనముననే చక్కఁగ జ్ఞానబోధఁ జేసియుండె. అల్లున కాశీర్వచనము తప్ప కట్నములేవియు నివ్వలేనని యతి వల్కెను. అపుడు రాజమూల్యములగు దుస్తులాకన్యక కివ్వగా నామె ధరించెను. కాని యాపె రాజువద్దకు రిక్తహస్తములతో వెళ్లలేదు. కట్నము తెచ్చెను. ఏమాకట్నము? తన నగలు దాచుకొనుటకై రాజిచ్చిన పెట్టెల నొకదానిలో తన పూర్వపు చింపిబట్టలు భద్రపఱిచెను. వృద్ధసన్యాసి సంరక్షణకొఱకై యొక పరిచారకుఁడు రాజానుమతిని నియమింపఁబడెను. అంత రాణితో బయలుదేఱి రాజాయరణ్యములు వీడి తన భవనము జేరెను.

మొదట కొంతకాలము వఱకు నీహీనజాతి కన్యను రాణిగా గైకొనుట, రాజాస్థానములోని యుద్యోగులెవ్వరికిని సమ్మతి లేకుండెను. వారలు తమతమ కూతుళ్లను, మేనకోడళ్లను రాజున కిచ్చి వివాహము చేతమను యూహతోనుండిరి. కావున రాణిపై

మిక్కిలి యీర్ష్య చెలరేగుచుండెను. గొప్పయుద్యోగస్థు లీపేదబాలిక నెట్లాహ్వానించుట? కాని, రాణి తన మృదుస్వభావముచేతను, మర్యాదపూర్వకమగు కృత్యములచేతను, సత్ప్రవర్తన చేతను యందఱు మెప్పుఁబడయుచుండె. రానురాను యెల్లరు నామెను మిక్కిలి ప్రేమించుచువచ్చిరి. ఆమె యెల్లప్పుడు శాంతయుతమగు చల్లని మనస్సుతో నుండును. ఎవ్విషయమునను, ఎట్టి పరిస్థితియందైనను కోపము తెచ్చుకొని కొరకొరలాడి యెఱుఁగదు.

ఇటుల నొకసంవత్సరము కడచినతరి యామె కొకస్త్రీశిశువు కలిగెను. మిక్కిలి చక్కని బిడ్డ! ఆ సమయమున రాణి, రాజుల యుత్సాహము చెప్పుట కేరికిసాధ్యము?

బిడ్డకు నాలుగైదు వత్సరములు గడచిన పిమ్మట ఒకనాడు రాణితో "మన రాజ్యమున ఒకవిప్లవము బయలుదేఱ నున్నద"ని భర్త చెప్పెను. "ఇట్టియవస్థ కలుగుటకు గతంబే?"మని రాణి పృచ్ఛించెను. అందుల కాతఁ డిట్లు ప్రత్యుత్తర మొసఁగె. "నిన్ను నేనుపరిణయమగుట నా యాస్థానోద్యోగియుల కసూయకు కారణంబయ్యె. తల్లివైపు హీనజాతియగుటచే మనపుత్రి రాజ్యార్హురాలగుట వారల కేహ్యముగనున్నది. వారలలో నెవరి పిల్లనైన దత్తత చేసికొనవలెనని వారినిర్బంధము. ఈ విషయమై కుమార్తె పెరిగి పెద్దదైనపుడు చాలచిక్కులు వచ్చును. కాన తరిచితరిచి ఆలోచించిన కొలదిని పరిస్థితులఁబట్టి పిల్లను చంపించుట యుత్తమముగ కన్పట్టుచున్నది." అంత మన రాణి—సుశీల—తన భర్తపైనుండు నిశ్చితమగు ప్రేమయు, విధికర్తవ్యమును యుట్టిపడు నట్టి యీ క్రింది జవాబుచెప్పెను. "రాజా! నాకు మొదటినుండియు రాజ్యాభిలాషగాని, స్వలాభాపేక్షగాని యణుమాత్రమును లేదను యంశము నీకు విశదమే కదా? నా శరీరమును, మనస్సును నీ యాత్మలో నంతర్భూతమైనవి. నీకెంతవఱకు నే నుపయోగకరముగ నుందునో యంతవఱకే నన్ను వినియోగింపుము. తమకెవ్విధమునను నే నడ్డురాను. కూతురను తొలఁగించుటే మీయభీష్టమగుచో నటులనే గానిండు. 'ఆమె నా కూతురని' నేనెప్పుడును దలఁచియుండలేదు." సరే! యర్ధరాత్రమున తలారులువచ్చి రాజుగారి పుత్రికను ఖండించుటకై తీసికొనిపోయిరి. ఈ వార్త రాజు భార్య కెఱిఁగించెను. రాణియు మిక్కిలి కుతూహలముతో, నిశ్చలమనముతో, నేమియు జరుగనట్లే యుండెను. ఇదియే వేదాంతము. ఎటువంటి ఐహికబాధలు వచ్చినను మనస్సు చలింపఁ గూడదు.

అంతరాజు "యికమీఁద నెల్లరును సంతోషించెద"ర నెను. మరొక వత్సరము కడచిన వెనుక రాణికి పుత్రజననమాయెను. బాలున కైదారు వత్సరముల ప్రాయము

రాగానే తిరిగి దేశములో సంక్షోభము కలిగెను. ఈ పరిస్థితులు రాణితో చెప్పి, యీ పిల్లవానినికూడ మారణము చేయింపవలసిన ఆవశ్యకత రాజు తెలియపఱచెను. సుశీల తన సహజమగు చిఱునవ్వుతో నిట్లులనియె, "నా యాత్మయే రాజ్యము. 'నాది' యనునదేదియు లేదు. భానుడెట్లు కిరణముల ప్రతిఫలాపేక్ష లేక వెదచల్లునో, యటులనే మనమొకరి కెల్లపుడిచ్చుచుండవలెను. అన్యులనుండి మన మెద్దియు కోర నుద్దేశము కూడదు. నా కేభోగములపైన నపేక్ష లేనపుడు సౌఖ్యమునకు కొఱతయేమి? సూర్యుఁ డెల్లపుడు వెలుతురు వెదచల్లు చున్నను, యతనికాంతి యణుమాత్రము తగ్గలేదు. అటులనే మన కుఱ్ఱవాఁడు కూడ భానుని కిరణమువలె వెళ్లిపోవుచున్నాడు."

ఇటులుండ మఱి కొంతకాలమునకు రాజుకు ద్వితీయపుత్రుఁడు కలిగెను. ఆ పిల్లవానికి నాలుగైదు వత్సరములు వచ్చినతోడనే పాపము, పూర్వమువలెనే అతఁడుకూడ ప్రజాభీష్టమున కాహుతియయ్యెను.

ఇట్టి దుర్భరకష్టముల మన సుశీల యెట్లు భరింపఁగల్గుచున్నది? కాపురమునకు వచ్చినదాదిగ, అనుదినము తన బొమ్మరింటికిపోయి, వలువలన్నియు తీసివైచి, యక్కడ దాచియుంచిన తన చింపిగుడ్డలు ధరించి, పూర్వపు స్థితి తలచి, యాత్మానుసంధానము కావించుచుండెను. దైవాంశము తన యంతరాత్మలోఁ గనుచుండును. ఆంగ్లమహాకవి యగు షేక్స్పియరు "కిరీటము ధరించిన తల మిక్కిలి బరువుగ నుండు"నని చెప్పినాడు. అనగా రాజునకు బహువిధ క్లేశములని భావము. కాని, మన సుశీలయో, తాను కొలదికాలము క్రితము సరోవరము యొద్దున చింపిగుడ్డలువేసికొని, యాడుచు పాడుకొనుచుండిన సుశీలనే యనుసంగతి యెప్పుడను మరచిపోదు. రాణి పదవియందుండియు, నైహిక విషయములలో నిమగ్న కాకపోవుటయే నామెనిరంతర సౌఖ్యానందములకు కారణము. ఆమె కేవిషయమునను ప్రత్యేకాభిమానము లేదు. ఈ పదవికిమించిన యాత్మానుసంధానమే యామె నిత్యతృప్తి. దీనివలననే సుశీల పరిశుద్ధ మనస్కురాలయ్యె. కోరిక యెప్పుడుండదో, జీవియప్పుడే సౌఖ్యమొందును. ఇవ్విధముననే రాణి యెల్లపుడును మనోనిశ్చలత్వము నిలపెట్టుకొనసాగెను.

అంత రాజొకరాత్రి యివ్విధమున భార్యతో ప్రసంగించెను. "ప్రేయసీ! ఇట్లు పిల్లలనందఱను చేతులార చంపించుట నాకు మనస్కరింపకున్నది. పరులపిల్లలను దత్తత చేసికొనుటకెంతమాత్రము నిష్టములేదు. యోచింపగా, పునర్వివాహముచే దేశములో శాంతి ప్రబలునేమో యని తట్టుచున్న"దనెను. అందులకు సుశీల యణుమాత్రము జంకులేక,

"సరే" యని మనఃపూర్వకముగ సమ్మతించెను. ఆమెకు భర్త, తండ్రి, పిల్లలు—వీరుగాని మరితరులెవ్వరుగాని సౌఖ్యమొసఁగూర్చుటలేదు. తన యాత్మవలననే యామె యానందము నిత్యమును కనుచుండెను. నిష్కళ్మషమగు సుశీల ప్రత్యుత్తరమునకు రాజపరిమితముగ సంతసించి, "నీవేమి చేయఁదలచితి"వని ప్రశ్నించెను. అందులకామె "మీ యిష్టమే నాయిష్ట"మనెను. "నీ విచ్చట నుండినయెడల దేశశాంతికి భంగము వాటిల్లును. కనుక ఇటనుండి వెళ్లిపోయిన బాగుండు"నని రాజభిప్రాయము తెల్పెను. తక్షణమే సుశీల యమూల్యాభరణదుకూలములన్నియు విడిచి, తన ప్రాత చింపులఁ గట్టుకొని, యత్యుత్సాహముతో రాజభవనమువీడి, యడవులలో సరస్సుయొడ్డుననున్న తనజనకునియొద్దకుఁ బోయె. వృద్ధుఁడగు తండ్రియు నెంతమాత్రము కినియక నిత్యసంతోషముతో నుండెను. ఇతని వద్ద నియమితుడైన రాజభటుఁడు సుశీల వచ్చినవెంటనే తిరిగి తన నౌకరిలోనికి పోయెను.

ఇట్లుండ నొక దినమున సుశీల నోదార్చుటకుగాను రాజు సన్యాసికుటీరమునకు వెళ్లెను. ఆమె ముఖమున నిసుమంతయు విచార మగపడకపోవుటచే నట్టియవసరము లేకపోయె. "క్రొత్తరాణి నాహ్వానించుటకు వచ్చెదవా?" యని రాజడిగెను. అందులకు సుశీల "తప్పకవచ్చెద"నని చెప్పి యతనితో బయలుదేఱి వెళ్లెను. వివాహమునకు వచ్చిన ప్రేక్షకులందరు గగుర్పడునట్టి యద్భుతమగు నేర్పాటులఁగావించెను. అతివైభవముగ వచ్చిన క్రొత్తరాణిని సుశీల అత్యంతప్రేమతో తల్లికంటె నెక్కుడుగ కౌగలించుకొని, ముద్దిడి, సత్కరించెను. సభ్యులు క్రొత్తరాణీగారి సౌందర్యాతిశయములు కొనియాడుచుండిరి. అంతకంటె నెక్కువగ మన సుశీలయొక్క నీతిసౌలభ్యము వేనోళ్ల మెచ్చుకొనుచుండిరి.

క్రొత్తరాణి తనతో నిద్దఱు సహోదరులఁదీసికొని వచ్చెను. సుశీల పెత్తనముఁగావింప గొప్పవిందు లాసందర్భమున యేర్పాటుచేయబడియె. సుశీలయొక్క యద్భుతౌదార్యాది సుగుణములు కనుచున్న కొలదిని విందుకువచ్చిన సభ్యుల మనములు కఱఁగి బాష్పములు రాలెను. ఈయుత్సవమంతయు నైనపిదప తిరిగి యామె తనతండ్రివద్దకు అడవులకు పోవలయుఁగదా! సరే, యీవిందుల సందడిని ప్రేక్షకులు తాత్కాలికముగ కలిగిన విచారము మఱచి వారల భక్షణకార్యముచూచుకొనుచుండిరి. ఇదియంతయు ముగిసిన పిమ్మట సుశీల, "రాజా! సెలవుదీసికొనెదను. నీకెపుడు నాసేవ కావలసినను యెంతమాత్రము సంశయింపక కబురు పంపు"మని రాజనుజ్ఞ కోరెను. ఈసందర్భమున సభ్యులెల్లరుఁ దమదుష్టప్రవర్తన నెమరుకు తెచ్చుకొని పశ్చాత్తప్తులై హృదయములు

తరుగుకొనిపోవఁ గొల్లున నేడువసాగిరి. "తల్లీ! నీవు వృద్ధసన్యాసి కుమార్తెవు కావు. దేవాంశసంభూతురాలవు." అని యేకగ్రీవముగ ప్రజ లామె నభినందించిరి. అంతధనాంధతచే క్రొవ్వి మత్తెక్కియున్న రాజోద్యోగులు సుశీల తన పుత్రికాపుత్రుల చంపించుట కెటుల నిచ్చగించి దేశశాంతి నెలకొల్పినదియు మొదలగు అంశములు తలపోసిరి. ఈక్రూర వార్తలన్నియు విన్న క్రొత్తరాణి యేడువనారంభించెను. "నీకుమార్తెయు, కుమారులును వధింపఁబడిరా? ఇటువంటి రక్తపాతమగు క్రూరదేశమునకా నేను రాణిగానుండఁబోవు చున్నా?"నని యనేకవిధముల రాజునునిందించి "నేనిట్టి రాజ్యము నొల్ల"నని క్రొత్తరాణి తిరిగి పోఁబోవుచుండెను. అంతరాజు లేచి యిటులనుడివెను. "ఓరాజకీయోద్యోగప్రముఖులారా! నారీమణులారా! ఇచ్చట సుశీలతప్ప మీరందఱును బొబ్బలువెట్టి యేడ్చు చున్నారలు. నేనును సంతోషముతోను, కొంత విచారముతోను మిశ్రితములైన బాష్ప ధారలు విడుచుచున్నాను. మిమ్ములనే నిందించుటలేదు. మీరు నాపిల్లలవంటివారు. నానేత్రములు బాష్పధారలచే నిండియున్నవి. విచారముచేకాదు. అమితమగు నుత్సాహముచే గల్గిన బాష్పములు. మీరుకూడ నట్లె యానందబాష్పములు విడువుఁడు."

పిమ్మట రాజు సుశీలవైపు తిరిగి "నీవు యెప్పటివలెనే నిత్యసంతోషవైయుండుము. ఈరాజ్యమంతటిలో సుఖి యెవరన నిన్నుతప్ప పేర్కొనుట కితరులెవ్వరును లే"రనియెను.

మన క్రొత్తరాణి సాటిదేశపు రాజుగారి పెంపుడు కుమారితె. ఆపె సోదరు లిరువురనట్లే యారాజు పెంచెను. ఈదిక్కుమాలిన శిశువులు ముగ్గురి రూపురేఖలుచూచి, ఈ రాజు వారినిఁ బడుటచే వారిని తన స్వంత బిడ్డలవలెనే పెంచెను. చదువరులారా! వీరలు ముప్వురు నిశ్చయముగ నెవరో మీమానసముల గోచరమైనదా? క్రొత్తరాణి మన సుశీల కుమారితయే. రాజపుత్రు లిరువురు సుశీల ప్రియపుత్రులే. చిన్నిబిడ్డలను చంపుటకు చేతులాడక తలారు లీముగ్గురను జీవముతోనే యడవులలో వదలిపెట్టిరి. ఈ పరిస్థితులన్నియు ప్రజలకు బోధింపఁ బడెను. రాజు ప్రజాభీష్టము నెఱవేర్చుటకు తన కుమారితెనే తాఁబెండ్లియాడునా? కాన మన సుశీలయే తిరిగి రాణిగ నుండె. ఆమె పిల్లలే రాజ్యార్హులై పట్టముగట్టుకొనిరి. ఈవింతచూడ ప్రజ లానందనిమగ్నులైరి. చూచితిరా! భగవంతుఁడెంత కృతజ్ఞుఁడో! ఆయీశ్వరుఁడు తన యప్పులను వడ్డితోసహా తీర్చుకొనును.

స్త్రీరత్నములారా! మీ ప్రేమతత్త్వ మిట్టి నిజరూపము దాల్చుటకు యత్నింపుడు. పతివ్రతలన నిట్టివారే. ఇదేరీతిగ తన భార్యయందు దివ్యత్వము కనుఁగొనిన పురుషుఁడే పత్నీవ్రతుఁడనఁదగు. స్త్రీ తనభౌతికశరీరము, సూక్ష్మదేహమనఁబడు నాత్మయు భర్త కర్పింప కలిగినపుడే యామెనిజమైనభార్య. భార్యాభర్త లిరువురలోను స్వలాభాపేక్ష గర్హ్యముకాదు. అగ్నిహోత్రసాక్షిగ పరిణయ మాడుటలో ఒకరిహస్తము లొకరు పట్టుకొని యుభయులును తమలో నిమిడియున్న దివ్యత్వముఁగనుఁగొనుటయే ముఖ్యాంశము. సుశీలయెట్లు ఐహికభోగములఁదగుల్కొనక తన కర్తవ్యము నిర్వహించుకొనెనో పాఠకులు గమనింపదగును.

భార్యాభర్త లిరువురు నొకరిలోని దివ్యత్వము నొకరు కనుగొనుటకు పూనిన యెడల సంసారము సుఖభాజనముగాక తప్పదు. ఇదియే నిజమగు ప్రేమతత్త్వము. సంసారజీవితమున సుఖమొనఁగూర్చున దిదియే. (శ్రీస్వామిరామతీర్థ)

సౌందర్యప్రతిమ

పెమ్మరాజు రాజగోపాలము గారు బి. ఏ. సారస్వతసమాజము

మిలమిలకాంతులన్ జిలుకు మేని సువర్ణమరీచికావళీ
చలనము మార్గ మందొలయ స్వర్ణమయూఖివి యీమె యెవ్వరో
సలలితగీతికాగమనసంపద వచ్చుచునున్న దీకెలం
కుల నిదె డాయ నాహృదయకూలము దూయగ భావవాహినుల్.

శారదకౌముదీరజని చల్లగవచ్చి గ్రమించు స్వాప్నికా
కారమువోలె చిత్రముగ కన్నులపండువజేసి యింతలో
దారిని సాగినావె వనితా! మెలమెల్ల ప్రశాంతవాహినీ
నీరము బాఱుతీరుగను నీదు మనోహరరూపమేగెనున్.

స్వర్ణకాంతిని క్షణమాగు సంజరీతి
లలితగతి వీచి చను పరిమళమువోలె
ఒక్కసారిగ మనసును నోలలార్చి
సంతసంబున నేగె నీకాంత యెవరొ?

ఆమె వచ్చుట యేగుట లరయ నాకు
మధురమధురమా గతము నెమ్మదికిదట్టి
నటులదోచును; డెందాన నామె ఛాయ
అస్ఫుటంబుగ సంచార మాచరించు.